

אלו נתן לנו את התורה – יודעים את התורה

ספר ד"ר הרט, שמישהו נגש פעם לרבי חיים קניבסקי שליט"א ושאל אותו כמה פעמים כתובה בתורה המלה 'משה'.
על אתר השיב לו רבי חיים בהחלטיות: "שש מאות וארבע עשרה!"
שאל אותו יהודי: "אבל כבוד הרב, בדקתי במחשב ויצא שישה מאות ושש עשרה פעמים!"
אמר לו רבי חיים: "המחשב טעה, יש בדיוק שש מאות וארבע עשרה פעמים!"
תמה האיש: "כיצד יתכן שהמחשב טועה?" ורבי חיים הסביר: "אתה בקשת מהמחשב שימצא את המלה 'משה',
וכתבת זאת בלי נקוד. בתורה כתובה המלה משה שש מאות וארבע עשרה פעם, ומלבד זאת האותיות מ.ש.ה. מופיעות
פעמים נוספות, אך בנקוד אחר: האחת - "ואם ימעט הבית מהיות משה", והשנייה - "שמוט כל בעל משה ידו"...
(אור דניאל)

אהבת ישראל

הרגשת קפוח עדתי בנושאים מסוימים

פעם נשאלתי על ידי פלוני, כיצד נוהגים במקרה שקרהו. וכך הוא ספר: עברתי לדירה חדשה. כדיר חדש התקבלתי בסבר
פנים יפות על ידי השכנים, ונעניתי להם כמו כן בסבר פנים יפות. אולם יוצא דפן היה אחד השכנים שאיני יודע מה מצא בי
ומה הפריע לו להיותי שכנו. הוא, אמנם, לא מהעדה שלי. נכר עליו היותו מרגיש עליונות עלי, הן מצד היותו מחשיב את
עדתו למעלה וחשובה מעדתי, וגם היתה לו עבודה מכבדת. ואני לא מגזים - נראה לי שלא רק שהיה חפץ שלא אהיה שכנו,
אלא גם נהג בי כאדם שלדעתו מיתר לגמרי בבריאה. הייתי מקדם פניו באמירת שלום ובסבר פנים יפות, והוא היה מפנה
פניו בעזות פנים כאילו אינו רואה ואינו שומע. בתחלה, מספר פעמים הייתי כאלו מתעלם מתופעה זו ומנסה שוב לומר לו
שלום בהקצרות פנים, בקר טוב, שבת שלום, והוא בשלו - מפנה גבו אלי ואינו רואה להחשיבני כאדם להשיב לו שלום.
החלטתי יום אחד לשאל אותו משהו, אולי תוך כדי דבורים יוסר אשר בלבו עלי. תגובתו אלי היתה בפנים חמורות סבר,
כמעט ולא הביט בפני, פשוט הוא לא יכול, סלד ממני, ובקצף רוח צפה כבר שאסים את דברי ו"אשחררו" מהמאסר הגדול
שנקלע אליו.

ובכן, נשאלתי, מה עושים במקרה כזה של שנאת חנם.
וכך עניתי לו, בסיעתא דשמיא:

ראשית, אל תשכח להאשים את עצמך, שהרי לו היו מספרים לך על התנהגותו של אדם זה כלפי אדם זר לך, הרי שלא היית
כועס ומקפיד, ורק ביון שהדבר נוהג כלפיך הנך רותח, והרי שאתה מקנא לכבודך ולא על עצם התנהגותו המוזרה של אותו
הלקוי בשנאת חנם.

ושנית, אתה חוב לרקד ולשמח, כי לפי מה שאתה מבין ורואה, הרי הוא כאדם משחת ביותר, אם כן, תשמח שאינך משחת
כמוהו, ותודה לה' שברוך ה' הצילך מלרדת לשאול תחתית עד כדי מדות משחתות כאלה, ותשמח ותגיל שעושים זאת לך
ולא אתה עושה זאת לאחרים, כי כדאי תמיד להיות מהנפגעים ולא מהפוגעים.

ושלישית, מה יש לבעס על אחד כזה? אם אכן באמת נניח שהוא משחת במהותו - אם כן, רחמנות גדולה עליו. וכי אתה
חושב שאתה סובל יותר ממנו? הוא סובל יותר ממך! אדם כזה - חייזר אינס חיים, שהרי חז"ל אומרים כי שנאת הבריות
מוציאה את האדם מן העולם. אדם כזה הלקוי בשנאת הבריות מתוך סבה גזענית, עדתית, צבע עור וכדומה - מלא לבו
בשנאה וכעס, מורד הוא בהקדוש ברוך הוא, מואס הוא ביצירותיו של הבורא, ומה יש לבעס עליו אחר שבין פושעים נמנה?
אתה תמשיך בשלך - בדברי שלום, ועשה זאת למען צווי התורה לרדף שלום, וכאן פרוש "לרדף שלום" יצא לפה, כי "לרדף"
משמע אחר מי שבורח, ואם כן, כאן נזדמן לך מי שבורח מהשלום ואתה רודף אחריו לשלום.
ועוד תתבונן -

וכי הוא מחליט מי מיתר בבריאה?! אם אתה רצוי לפני השם יתברך וממלא תפקידך ויש להקדוש ברוך הוא נחת ממך - מה
יש לך להתחשב בבו תמותה שלא מרצה ממך ולדעתו הנפסדת אתה מיתר?! ואם במקום להקפיד עליו תשים לב על עצמך
ותקפיד על עצמך להיות רצוי לפני ה' - תרויח יותר.

ואולי גם אפשר לדון אדם כזה לכף זכות, כי מי יודע מה הוא סבל ונכזה כבר מבני אדם שונים, והוא בדמיונו רואה אותך
כטפוס כמותם, ומשום מה נדמה לו שאתה פיוצא בהם. ואם כן, יתכן שמחמת שנכונה מנחשים - מיוחד אף מחבלים, ונדמה
לו בשפוט ראייה ראשונית שהנך לגביו בן אדם שלילי, ובנדאי במשך הזמן, כשיכיר אותך יותר ויראה שאכן הוא טעה, ללא
ספק שהוא ישנה את יחסו כלפיך. כי, בעצם, קשה ונדיר מאד למצא אדם שונא חנם לגמרי ללא סבה, ובפרט כשצד אחד
נותן יחס יפה - אין סבה שיקבל יחס עוין לחנם. לכן, ודאי שבמשך הזמן ישתנה היחס. ולכן, הצעתי לו, שיתעלם מהתנהגותו
של אותו שכן, וימשיך באמירת שלום בסבר פנים יפות.

ואכן, אותו אדם שמע לי, ולאחר תקופה ספר לי שממש כדברי בן היה. לאחר תקופה ארעה שמחה בביתו, וללא הזמנה הנה
הופיע השכן, שחשבו לשונאו, וברכו בברכת מזל טוב. ואמר לי שואל השאלה, שהוא לא האמין שאותו שכן ירד לביתו ללא
הזמנה להשתתף בשמחתו.
(הרב יעקב ישראל לוגאסי)

אמונה

נח. עשיר מכחש אין הדעת סובלו, וגם הוא נבזה בעיני עצמו. (ספר המידות)

חובת הנשים בהשבת אבידה

הנה לפי הנראה בפשטות, נשים חייבות במצות השבת אבידה כדין האיש, מפני שהיא מצות עשה שאין הזמן גרמא, כדאיתא בגמרא קידושין (לד.), וכל מצוה שאין הזמן גרמא, נשים חייבות בהן. וכן כתב בספר החינוך (מצוה תקלח). אומנם אנכי הרואה בשו"ת הרדב"ז חלק א (סימן תקכד) שכתב, שדין נשים בהשבת אבידה, כדין זקן ואינה לפי כבודו, שכל דבר שאם היה אובד מהן, היו נוטלות כשהיו מוצאות ברחוב, הרי הן חייבות להחזיר אבידה כזאת לבעליה. אבל אם לא היו נוטלות [משום כבודן], פטורות מלהחזיר אבידה לאחרים. וכל כבודה בת מלך פנימה. ע"כ. (הרב אברהם ישראל)

משהו לנשמה

ההבטחה קויימה / חב"ד

הנוכחים נעצו עיניהם בפניו המאירות של ר' זכריה שטיין, שיראת-שמים נסוכה עליהן וזקן שיבה מעטר אותן. רק קולו נשמע, חוזר לימי ילדותו הרחוקים, בכפר קטן ששכן בין קוסוב לקיטוב. אביו של זכריה נמנה עם חסידיו של רבי חיים מקוסוב (בעל ה'תורת חיים'). הוא ניהל בית-מרוזח, שממנו פרנס בדי-עמל ובדוחק רב את בני-ביתו. יום אחד הכריעה אותו העבודה הקשה, והוא חלה ולא קם. כעבור זמן עזבו האלמנה וילדיה את כפר מגוריהם ועברו לקיטוב, מקום מגורי הסבא והסבתא. את הבן, זכריה, הפקידה האם בידי אביה, כדי שיחנכו לתורה וליראת-שמים. הסבא, איש של צורה, השגיח על נכדו וגידלו כראוי. כעבור כמה שנים, כשזכריה כבר היה נער, ביקשה ממנו אימו להירתם לפרנסת הבית. אף שנפשו חשקה בתורה, הבין זכריה ללב אימו וקיבל עליו את הדין.

מבית הסבא פנו האם ובנה ליענקל, בעליו של בית-מסחר למשקאות חריפים. "הנה בני", אמרה לו האם, "נער חרוץ ונבון, שיהיה לך לעזר. נהג בו כבוד ושלם לו בהגינות, כפי שסיכמנו בינינו". עד מהרה השתלב זכריה בעבודתו. רוב שעות היום שירת לקוחות שהגיעו למקום, רבים מהם שיכורים, זוללים וסובאים. עשרות ואולי מאות פעמים ביום היה יורד אל מרתף בית-המסחר כדי להעלות ממנו כדים מלאים יין-שרף. משכורתו לא הייתה גבוהה במיוחד, אך יענקל דאג למילוי כל מחסורו במזון ובבגדים, וכך היה יכול להפנות את כל שכרו לכלכלת אימו ואחיו.

אותו יום היה יום-השוק ובית-המסחר המה מלקוחות. כשירד זכריה למרתף נבעת למראה שהתגלה לעיניו. מבוהל כולו רץ למעלה והזעיק את מעסיקו. יענקל ירד למרתף ולתדהמתו גילה שם גופת אדם. "מוכרחים להודיע מיד למשטרה", אמר יענקל בלב חרד. כעבור זמן-מה הגיעו למקום שוטרים. לאחר חקירה קצרה הוציאו מהמרתף את הגופה, ועצרו את זכריה המסכן בחשד לרצח, שכן הוא היחיד שביקר באותן שעות במרתף. הדי המקרה פשטו עד מהרה בכל העיר. היהודים המודאגים החלו מוגיעים את מוחם בניסיון לחלץ את הנער הצעיר מהצרה שאליה נקלע. עד מהרה נכנסו גם עסקני הקהילה לעובי הקורה והחלו לפעול בכל הכיוונים. אימו של זכריה מיהרה אל ביתו של הצדיק מקוסוב. "רבי, הצל את בני!", זעקה לפניו בתחינה. "אל ייאוש", אמר לה הצדיק, "הלוא אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים". בטחי בה' ובעזרתו יתברך לא יאונה לבנך כל רע".

משפטו של זכריה נמשך כשנתיים. לבסוף פסקו השופטים כי בהעדר עדויות או ראיות המנקות את זכריה מהחשד ברצח – הוא הרוצח ועונשו מוות בתלייה.

אין צורך לתאר את עומק שיברון-הלב של האם המסכנה, למשמע גזר-הדין הנורא. עד מהרה שבה אל הצדיק מקוסוב, ובסערת-נפש עזה דרשה ממנו לפרוע את ההבטחה שנתן לה כשנתיים קודם-לכן. הצדיק שב על דברי ההרגעה. "שלמה המלך כבר אמר, 'צדיק מצרה נחלץ ויבוא רשע תחתיו'", הוסיף, תוך הבעת אמונה וביטחון כי זכריה יצא מהפרשה בשלום. הגיע יום ביצוע גזר-הדין. המתח בקרב יהודי העיר היה רב. עמוד התלייה כבר הוכן בכיכר העיר, שהייתה גדושה קהל רב. שני תליינים לובשי שחורים החזיקו בזכריה משני צדדיו.

על פי הנוהל המקובל בימים ההם, קם מזכיר בית-המשפט והכריז: "האם יש מישהו בקהל היכול להעיד לטובתו של זכריה שטיין?". דממה ששרתה בכיכר. המזכיר חזר על שאלתו ולאחר מכן אמר את הדברים בפעם השלישית והאחרונה. לפתע הורגשה תזוזה בקהל. איכר צעיר מכפר סמוך פילס לו דרך בין ההמון, עד שהתייצב לפני השופטים והשוטרים. "אני הוא שהרגתי את חברי באותו יום", פתח ואמר, לתדהמת הכול. "שיכרתי אז כחייל בצבא המלך, ובאותו יום חזרתי לחופשה קצרה בביתי. נודע לי כי יום קודם-לכן מכר שכני את השוורים שהיו לו. הנחתי אפוא נושא בכיסו כסף רב. עקבתי אחריו, וכשראיתיו פונה לבית-המסחר למשקאות חריפים, נכנסתי ובאתי אחריו. ניצלתי רגע של חוסר ערנות וגררתי אותו לקומת המרתף, שם חנקתי אותו למוות ורוקנתי את כיסו מהכסף".

הקהל בכיכר האזין לדברים בנשימה עצורה. "אני מודה ומתוודה על חטאי ומבקש מכם לשחרר את הנער, החף מכל פשע", הוסיף האיכר.

"מדוע נזכרת לומר זאת רק עתה, רגע לפני ביצוע גזר-הדין?", הקשו השופטים בתימהון. "אומר לכם", השיב האיכר. "זה תקופה ארוכה פוקד את חלומותיי איש זקן, החובט בגופי וטורף את שנת. לא דיי שרצחת אדם אחד, כעת תגרום שאדם נוסף ימות בגללך, על לא עוול בכפוי?!", צועק עליו האיש. כל התקופה חששתי לגלות את האמת ולהפיל את עצמי, אולם היום חדרה בי ההכרה כי אין לי שום ברירה, מפני שאם ייתלה הנער הזה, ירדוף אותי הפשע הכפול כל ימי, ואזי טוב מותי מחייו".

כעבור רגע הותר זכריה מכבליו ושחרר לחופשי.

ר' זכריה נהג בקביעות לספר את סיפורו ביום-השנה להצלתו, וכמו-כן במועדי-ישראל, שבהם חוגגים ומציינים ניסים של ישועה והצלה.